

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2024-27-22F,27G

Rīgā

19.06.2024.

Nr. 6-6/29

[Persona A]
[e-pasta adrese]

Cēsu novada pašvaldība
dome@cesis.lv

Klimata un enerģētikas ministrija
pasts@kem.gov.lv

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
pasts@varam.gov.lv

Par sabiedrības informēšanu par saules paneļu parku ierīkošanu

Tiesībsargs ir izskatījis pārbaudes lietu Nr.2024-27-22F,27G, kas ierosināta, pamatojoties uz [persona A] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu¹ par labas pārvaldības principa pārkāpumu Cēsu novada pašvaldības rīcībā saistībā ar saules paneļu parka ierīkošanu.

I Faktiskie apstākļi

[1] Iesniedzējs norādījis par saules paneļu parku uzstādīšanu nekustamajā īpašumā “[A]”, Vaives pagastā, Cēsu novadā, zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu [1] (turpmāk – Īpašums). Īpašums robežojas ar Iesniedzēja nekustamo īpašumu “[B]”, Vaives pagastā, Cēsu novadā, kadastra numurs [2] un atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā.

“Īpašumā tiks uzbūvēts Saules parks. No kopējās zemesgabala platības, Saules parkam ir plānots aizņemt ~ 5,5 ha lielu platību. Paredzētā darbība ietver saules paneļu stiprinājumu uzstādīšanu zemē, transformatoru apakšstacijas uzstādīšanu, kabeļlīniju un zemējuma kontūra guldīšanu

¹ Iesniegums, kas Tiesībsarga birojā saņemts 2023.gada 7.decembrī un reģistrēts ar Nr.1631, un iesniegums, kas Tiesībsarga birojā saņemts 2024.gada 13.februārī un reģistrēts ar Nr.6-1/108.

~ 0,7 m dziļumā. Kopēja elektroenerģijas jauda 3MW. ... teritoriju paredzēts iežogot ar metāla sieta paneļu žogu. Jaunu ceļu būvniecība nav paredzēta, saules paneļu apkalpošanai tiks izmantoti esošie ceļi. Saules paneļu sistēma paredzēta ar pieslēgumu pie Īpašumā esošā elektroapgādes tīkla, un jaunas elektroapgādes līnijas būvniecība nav plānota.”²

Par saules paneļu uzstādīšanu un parka izveidi Iesniedzējs nav bijis iepriekš, pirms ierīkošanas darbu uzsākšanas, informēts.

[2] Tiklīdz uzzinājis par saules paneļu parka uzstādīšanu, Iesniedzējs ar 2023.gada 11.septembra³ iesniegumu lūdzis Cēsu novada pašvaldības būvvaldei (turpmāk – Būvvalde) informāciju par paredzēto darbību un prasījis iepazīties ar projekta Saules paneļu sistēma “[A]”, lietas numurs BIS-BL-492130-429 būvniecības dokumentāciju, norādot, ka var tikt būtiski ietekmēta ainava un Iesniedzēja īpašuma vērtība.

Būvvalde WhatsApp sarakstē⁴ Iesniedzēju ir informējusi par Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) izdotajiem 2023. gada 9.marta tehniskajiem noteikumiem Nr. AP23TN0380 (turpmāk – Tehniskie noteikumi), kas izsniegti saules elektrostacijas būvniecībai (turpmāk – Paredzētā darbība) Īpašumā un ir publiski pieejami.

Citu informāciju Būvvalde nav sniegusi, tā arī norādot, ka citas informācijas Būvvaldei neesot. Nav konstatējams, ka Būvvalde būtu informējusi Iesniedzēju, ka iesniegumu vēlams parakstīt ar drošu elektronisko parakstu un izskaidrojusi apstrīdēšanas iespējas.

[3] Tehniskos noteikumus Iesniedzējs uzreiz apstrīdējis Vides pārraudzības valsts birojā.

Nesaņēmis vēl Vides pārraudzības valsts biroja atbildi uz apstrīdēšanas iesniegumu, Iesniedzējs ar 2023.gada 11.decembra iesniegumu lūdzis Būvvaldei pārtraukt būvdarbus Īpašumā.⁵

---

² Vides pārraudzības valsts birojs ar 2024.gada 17.janvāra lēmumu Nr.10-04/5/2024 “Par Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldes 2023.gada 9.marta tehnisko noteikumu Nr. AP23TN0380 apstrīdēšanu” 5.punkts.

³ Cēsu novada pašvaldības būvvaldes 02.01.2024. atbildē Nr. Nr. 2-7/2023/310 norādīts, ka Cēsu novada pašvaldības būvvaldē 2023. gada 11. septembrī ir saņemts Jūsu iesniegums (reģistrēts Būvvaldes lietvedības sistēmā ar Nr. 2-7/2023/323), kurā Jūs lūdzat Būvvaldi sniegt informāciju būvniecības lietā Nr. [...] (“Saules paneļu sistēma [A]”, Vaives pagasts”).

⁴ Pielikums Nr.2 jpeg. formātā pie Cēsu novada pašvaldības būvvaldes 29.01.2024. atbildes Nr.2-7/2024/17 “” – “Ekrānšāviņš par būvvaldes amatpersonas sniegto informāciju un Iesniedzēja apstiprinājumu, ka informācija saņemta (datēts ar 2023.gada 21.septembri)”.

⁵ Cēsu novada pašvaldības būvvaldes 02.01.2024. atbilde Nr. Nr. 2-7/2023/310 norādīts, ka 2023. gada 11. decembrī atkārtoti saņemts [personas A] iesniegums (reģistrēts Būvvaldes lietvedības sistēmā ar Nr.2-7/2023/420, kā arī reģistrēts Cēsu novada pašvaldības lietvedībā ar Nr. 6.2-8/2023/9623), kurā lūgts pārtraukt būvdarbus objektā “Saules paneļu sistēma “[A]”, Vaives pagasts”, vai, ja būvniecības process jau ir uzskatāms par pabeigtu, nepieņemt to ekspluatācijā.

Ar 2023.gada 22.decembra iesniegumu Iesniedzējs ir apstrīdējis Būvvaldes 2022.gada 10.maija būvatļauju Nr. [...] (turpmāk – Būvatļauja), kuras projektēšanas nosacījumi izpildīti 2023.gada 9.jūnijā.⁶

Būvvalde 2024.gada 2.janvārī sniegusi Iesniedzējam atbildi, ka būvdarbi Īpašumā ir tiesiski un netiks apturēti un Būvatļauja tiks pārvērtēta tikai gadījumā, ja Vides pārraudzības valsts birojs atcels Tehniskos noteikumus.⁷

[4] Izvērtējis Tehniskos noteikumus, Vides pārraudzības valsts birojs ar 2024.gada 17.janvāra lēmumu Nr.10-04/5/2024 “Par Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldes 2023.gada 9.marta tehnisko noteikumu Nr. AP23TN0380 apstrīdēšanu” (turpmāk – Lēmums) ir atstājis tos spēkā.

Proti, Vides pārraudzības valsts birojs ir secinājis, ka Pārvalde ir izsniegusi Tehniskos noteikumus pēc tam, kad Pārvalde 2023. gada 1. martā pieņēmusi lēmumu “Paredzētās darbības ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Nr. AP23SI0106” (turpmāk – Sākotnējais izvērtējums). Ar Sākotnējo izvērtējumu Pārvalde ir nolēmusi, nepiemērot ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru paredzētajai darbībai Īpašumā.

[4.1] Lēmumā norādīts, ka pirms Sākotnējā izvērtējuma sagatavošanas, saņemot būvniecības ierosinātāja iesniegumu par Paredzēto darbību, Pārvalde par Paredzēto darbību sagatavoja informatīvo paziņojumu, ko nopublicēja Pārvaldes tīmekļvietnē, un elektroniski nosūtīja Cēsu novada pašvaldībai un biedrībai “Vides aizsardzības klubs”. Kā norādīts Lēmumā, Sabiedrībai, tajā skaitā Iesniedzējam, esot bijusi iespēja iepazīties ar informatīvo paziņojumu un sniegt savus priekšlikumus un/vai iebildumus. Sabiedrības priekšlikumi/iebildumi netika saņemti.

[4.2] Tostarp Lēmumā nodibināts, ka saskaņā ar Cēsu novada Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas karti “Funkcionālais zonējums Vaives pagasts” Īpašums atrodas Lauksaimniecības teritorijā (L). Atbilstoši TIAN 4.11.1.3. nodaļai “Teritorijas papildizmantošanas veidi” 841., 845. punktam tajā ir atļauta inženiertehniskā infrastruktūra (14001): “Virszemes, pazemes un zemūdens inženiertīkli, hidrobūves, siltumenerģijas, elektroenerģijas, gāzes, elektronisko sakaru, ūdens, naftas produktu un citu resursu pārvadei, uzglabāšanai, sadalei un pievadei, ietverot aprīkojumu, iekārtas, ierīces un citas darbībai nepieciešamās būves (piemēram, cauruļvadi un kabeļi)” un energoapgādes uzņēmumu apbūve (14006): “Enerģijas ražošanas un energoapgādes uzņēmumu (piemēram,

---

⁶ Sk. https://bis.gov.lv/bisp/lv/planned_constructions

⁷ Cēsu novada būvvaldes 2024.gada 2.janvāra atbilde Nr. Nr. 2-7/2023/310.

hidroelektrostacijas, koģenerācijas stacijas, vēja elektrostacijas un vēja elektrostaciju parki) apbūve, neietverot lineāro inženiertehnisko infrastruktūru.” Atbilstoši Teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartei “Teritorijas ar īpašiem noteikumiem Vaives pagastā”, “Dabas teritorijas un objekti, ainavu skatu punkti” un “Vaives pagasta aizsargjoslas” Īpašums neatrodas teritorijās ar īpašiem noteikumiem, virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā un ķīmiskajā aizsargjoslā ap ūdens ņemšanas vietu, taču daļēji atrodas aizsargjoslā ap meliorācijas būvēm un ierīcēm un aizsargjoslas teritorijā gar autoceļiem. Īpašums nav iekļauts pašvaldības noteiktās ainaviski vērtīgās teritorijās (TIN 5) vai vietējās nozīmes kultūrvēsturisko objektu teritorijās (TIN4). Īpašuma tuvumā nav noteikti ainaviskie skatu punkti, un autoceļš V294, kas robežojas ar Īpašumu, nav atzīmēts kā ainaviskais ceļš.

Nepiekrītot Lēmumam, Iesniedzējs Lēmumu pārsūdzējis Administratīvajā rajona tiesā, kas 2024.gada 15.martā pieņēma lēmumu ierosināt administratīvo lietu Nr.[1] par Lēmuma atcelšanu.

[5] Iesniedzēja 2023.gada 22.decembra Būvatļaujas apstrīdēšanas iesniegums ir skatīts Domes 2024.gada 25.janvāra sēdē⁸ un 2024.gada 22.februāra sēdē⁹, vērtējot jautājumu par Paredzēto darbību¹⁰. Dome 2024.gada 22.februāra sēdē pieņēma lēmumu Nr. 43 “Par Cēsu novada būvvaldes izsniegtās būvatļaujas apstrīdēšanu”(turpmāk - Domes lēmums)¹¹, ar kuru nolēma neatjaunot Būvatļaujas apstrīdēšanas termiņu un neatzīt Būvvaldes rīcību, neatbildot uz Iesniedzēja 11.septembra iesniegumu, par prettiesisku.

Iesniedzējs ar sūdzību par Domes lēmumu vērsās Administratīvajā rajona tiesā, kas 2024.gada 28.martā nolēma to pieņemt un ierosināt sūdzības lietu ar Nr. [2] par Domes lēmumu daļā, ar kuru atteikts atjaunot Būvatļaujas apstrīdēšanas termiņu.

Ar 2024.gada 7.maija lēmumu lietā Nr. [2] Administratīvajā rajona tiesa noraidīja Iesniedzēja prasību par Būvatļaujas apstrīdēšanas termiņa atjaunošanu.

Iesniedzējs uzskata, ka tā kā saules paneļu parku uzstādīšana Latvijas normatīvā regulējuma izpratnē netiekot klasificēta kā būvniecība, tad līdz ar to tiek ierobežotas sabiedrības un it īpašu kaimiņu tiesības iebilst pret šādu darbību.

---

⁸ Sk. <https://www.cesis.lv/lv/pasvaldiba/par-pasvaldibu/domes-sedes-73037/domes-sezu-protokoli-un-pienemtie-lemumi/domes-sede-25012024/>

⁹ Sk. <https://www.cesis.lv/lv/pasvaldiba/par-pasvaldibu/domes-sedes-73037/domes-sezu-protokoli-un-pienemtie-lemumi/domes-sede-22022024/>

¹⁰ Cēsu novada pašvaldības būvvaldes 2024.gada 29.janvāra atbilde Nr.2-7/2024/17.

¹¹ [saite uz attiecīgo lēmumu pašvaldības interneta vietnē]

II Tiesībsarga vērtējums

Tiesībsarga uzdevums ir veicināt cilvēktiesību aizsardzību un sekmēt, lai valsts vara tiktu īstenota tiesiski, lietderīgi un atbilstoši labas pārvaldības principam. Tiesiskuma princips attiecas uz valsts pārvaldes darbību, kas nozīmē, ka katrai iestādei ir normatīvajos aktos noteikta kompetence. Bet vienlīdz tas nozīmē, ka valsts pārvaldē jāpastāv efektīvam tiesiskuma uzraudzības mehānismam. Tiesiskuma kontrolei valstī ir izveidoti iekšēji un ārēji kontroles mehānismi, taču ārējo kontroles mehānismu uzdevums nav stāties iekšējo kontroles mehānismu vietā.

Par tiesvedībām lietā

[6] Kā norādīts, savu tiesību aizsardzībai iesniedzējs Lēmumu un Domes lēmumu ir pārsūdzējis Administratīvajā rajona tiesā. Saskaņā ar likuma "Par tiesu varu" 17.panta pirmo daļu tiesas pienākums, izskatot jebkuru lietu, ir noskaidrot objektīvo patiesību.

Administratīvā rajona tiesa tiesvedībā lietā Nr.[1] pārbaudīs, vai Vides pārraudzības valsts biroja Lēmums ir tiesisks un vai pamatoti Paredzētajai darbībai, kas veicama Gaujas Nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā, nav piemērots ietekmes uz vidi novērtējums, bet ir izsniegti Tehniskie noteikumi.

[7] Savukārt tiesību aizsardzībai ir noteikti procesuāli termiņi, kuru ievērošana garantē tiesisko stabilitāti.

Izskatot iesniedzēja sūdzību par Domes lēmuma tiesiskumu¹², Administratīvā rajona tiesa 2024.gada 7.maija lēmumā lietā Nr. [2], izvērtējusi procesuālo termiņu ievērošanu, atteica iesniedzējam atjaunot Būvatļaujas apstrīdēšanas termiņu un tādējādi atstāja spēkā Domes lēmumu.

Tiesas pienākums, izskatot jebkuru lietu, ir noskaidrot objektīvo patiesību¹³ un spriedumam, kas stājies spēkā, ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu¹⁴. Vienlaikus likuma "Par tiesu varu" 11.panta trešajā daļā noteikts, ka nevienam nav tiesību pieprasīt no tiesneša atskaiti vai paskaidrojumus par to, kā izskatīta konkrētā lieta, vai arī apspriedes laikā izteikto viedokļu izpaušanu. Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 10.panta pirmo

---

¹² Administratīvā rajona tiesa 2024.gada 7.maija lēmuma lietā Nr. [2] 17. un 18. punktā norādīja, ka apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšanai trīs mēnešus pēc brīža, kad iesniedzējs uzzinājis par Būvatļauju, nav attaisnojoša iemesla.

¹³ Likuma „Par tiesu varu” 17.panta pirmā daļa.

¹⁴ Likuma „Par tiesu varu” 16.panta ceturtnā daļa

daļu „spriežot tiesu, tiesneši ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam” un tiesībsargs nav tiesīgs iejaukties tiesas darbā.

Tiesu neatkarības princips¹⁵ ir attiecināms arī konkrētajā gadījumā uz Administratīvajā rajona tiesā izskatāmo lietu un pieņemto lēmumu, **līdz ar ko tiesībsargs atsevišķi nevērtēs ne Lēmuma tiesiskumu, ne Būvatļaujas apstrīdēšanas termiņa atjaunošanas apstākļus**, jo Administratīvā rajona tiesa lietā Nr. [2] norādījusi, ka, Domes lēmumā esot vērtēts tikai procesuāls jautājums par termiņa atjaunošanu būvatļaujas apstrīdēšanai.¹⁶

[8] Tiesībsargam ir piešķirta kompetence, kas tam ļauj risināt cilvēktiesību īstenošanas problēmas tādā veidā, kādā tiesa, likumdevējs vai izpildvara tās nespēj risināt pietiekami efektīvi. Tiesībsarga darbā nav pieļaujama vienpusēja jautājumu izvērtēšana. Tiesībsargs, vērtējot personas cilvēktiesību aizskārumu, veic tiesību būtības izziņu, vērtējot ierobežojuma taisnīgumu. Cilvēktiesību standarti pieļauj un noteiktos gadījumos atzīst par nepieciešamiem cilvēktiesību ierobežojumus, ja tie ir noteikti legītīma mērķa labad un samērīgi.

Par tiesībām uz labvēlīgu vidi

[9] Valsts garantē ikvienam tiesības uz labvēlīgu vidi. Taču Satversmes 115.pantā ietvertās tiesības uz labvēlīgu vidi nav absolūtas.¹⁷

[9.1] Tiesību uz labvēlīgu vidi tvērums konkrētajā gadījumā ir saprotamas šaurākā un plašākā nozīmē, kā lesniedzēja tiesības dzīvot labvēlīgā vidē un kā citu sabiedrības locekļu tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Vienlaikus tās ir lesniedzēja tiesības uz īpašumu un tiesības uz ainavu, īpašnieku tiesības uz īpašumu, kas ietver tiesības gūt peļņu no īpašuma, un sabiedrības tiesības gan uz ainavu, gan klimata pārmaiņu mazinošo atjaunojošo enerģiju.

[9.2] Tiesības uz labvēlīgu vidi var ierobežot, tās samērojot ar tādām sabiedrības interesēm kā līdzsvarota saimnieciskā attīstība un ekonomiskā labklājība. Ekonomiskās intereses bieži vien prasa pārveidot vidi, tostarp kultūrvidi un dabu. Satversmes 115.pants a priori neparedz pastāvošās vides nemainīgumu un pats par sevi neliedz īstenot ekonomiskās vai sociālās intereses. Tomēr Satversmes 115.pants **liedz šīs intereses īstenot tikmēr, kamēr nav rūpīgi**

¹⁵Likuma “Par tiesu varu” 11.panta pirmajā daļā noteikts, ka valsts iestādēm, sabiedriskajām un politiskajām organizācijām, citām juridiskajām un fiziskajām personām ir pienākums respektēt un ievērot tiesu neatkarību un tiesnešu neaizskāramību.

¹⁶ Administratīvā rajona tiesas 2024.gada 7.maija lēmuma lietā Nr.[2] 7.punkts

¹⁷ Sk. Satversmes tiesas 2008.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr.2007-11-03 13.un 13.2.punktu.

izvērtēta to īstenošanas ietekme uz vidi un līdz ar to uz ikvienu sabiedrības locekli, kā arī tad, ja nepieciešamība pēc attiecīgā risinājuma nav sociāli pamatota.¹⁸

[9.3] No vienas puses, jāņem vērā, ka dabiskajai videi piemīt estētiska un garīga vērtība, kas noteic cilvēka dzīves kvalitāti un personas labklājības nemateriālo aspektu. Tāpēc degradēta dabiskā vide negatīvi ietekmē ikvienas personas (sabiedrības) labklājību. Taču, no otras puses, sabiedrības materiālā labklājība bieži ir atkarīga no tādu projektu īstenošanas, kuri samazina pašas sabiedrības iespēju izmantot publisko ārtelpu vai arī degradē vidi. Šādā situācijā gan dabisko vidi degradējošas darbības aizliegums, gan arī tās atļaušana (plānošana) dažādos aspektos skar un samazina ikvienas personas labklājību. Līdz ar to, izlemjot jautājumus, kas saistīti ar vides izmantošanu, vienmēr ir jāizvēlas, kurai no konstitucionāli aizsargātajām vērtībām –vides aizsardzībai vai ekonomiskajām interesēm –konkrētajos apstākļos dodama priekšroka.¹⁹

Par tiesībām uz ainavu

[10] Senāts ir secinājis, ka “ainava nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā, tā ir svarīga vietējās kultūras veidošanās sastāvdaļa un tā ir arī Eiropas dabas un kultūras mantojuma pamatelements (Eiropas Ainavu konvencijas 4.apsvērums, 1.panta „a” apakšpunkts). Tā kā ainava ir cilvēces un dabas mijiedarbības rezultāts, tā ir daudzslāņaina. Urbāno un lauku ainavu elementi ir ne tikai dabas objekti, bet arī pieminekļi, ēkas, kapsētas, piemiņas un senvietas, parki u.tml.”²⁰

Taču tiesības uz ainavu negarantē tiesības uz ainavas nemainīgumu.

“Ainavas vienmēr ir mainījušās un turpinās mainīties gan dabisko procesu, gan cilvēka darbības rezultātā. Faktiski mērķim vajadzētu būt nākotnes izmaiņu pārvaldībai tādā veidā, kas atzīst lielu ainavu daudzveidību un kvalitāti, kuru mēs mantojam un kuras mērķis ir saglabāt vai pat uzlabot šo dažādību un kvalitāti, nevis ļaut tām samazināties.”²¹

[11] Ilgtspējības princips paredz ievērot sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrētu un līdzsvarotu attīstību, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un

---

¹⁸ Sk. Satversmes tiesas 2008.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr.2007-11-03 13.un 13.2.punktu.

¹⁹ Satversmes tiesas 2009.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr. 2008-38-03 9.punkts.

²⁰ Senāta 2022.gada 11.janvāra lēmuma lietā A420181220 SKA-0571/22 12.punkts.

²¹ Aljēns M., Valderšteins A. “Nozīmīgs spriedums vēja elektrostaciju parku attīstībai” ar atsauci Nr.37 uz Eiropas Ainavu konvencijas skaidrojošā ziņojuma §42/”Jurista Vārds”, Nr.33(1247), 16.08.2022., 17.lpp.

nodrošina vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu iespējas apmierināt to vajadzības, kā arī nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.²²

Lai attīstības risinājums būtu atbilstošs ilgtspējības principam, tam jābūt rūpīgi izvērtētam un pamatotam. Proti, **tikai tāds risinājums, kura izstrādes procesā ir iesaistītas ieinteresētās personas, ir apsvērti to izteiktie viedokļi un kura izvēle ir pamatota, ir uzskatāms par ilgtspējīgu.**²³

Mērķus un uzdevumus, ko mūsdienu sabiedrībai izvirza vides tiesības, var sasniegt, vienīgi cieši līdzdarbojoties valstij, pašvaldībām, kā arī nevalstiskajām organizācijām un privātajam sektoram.²⁴

Tādēļ aktīva un patiesa, nevis formāla sabiedrības līdzdalība ir svarīga, lai nodrošinātu pieņemto lēmumu īstenošanu un atbilstību labvēlīgas vides standartam.²⁵

Par sabiedrības līdzdalību

[12] Tiesību uz labvēlīgu vidi aizsardzības pamatpīlārs ir sabiedrības tiesības iegūt vides informāciju un piedalīties ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā.

Sabiedrības informēšana par plānotām darbībām un sabiedrības līdzdalības nodrošināšana ir būtisks labas pārvaldības principa elements, it īpaši, ja tiek plānots īstenot vērienīgus vides projektus, arī ja tie pirmšķietami nerada Būvniecības likuma 14.panta piektajā daļā definēto būtisko ietekmi.

Sabiedrībai svarīgos jautājumos iestādei ir pienākums rīkot publisku apspriešanu.²⁶

Sabiedrībai ir tiesības saņemt vides informāciju un vides kvalitātes saglabāšanas nolūkos piedalīties sabiedriskajā apspriešanā. Savukārt publiskās varas subjektiem ir pienākums ne tikai veicināt un nodrošināt sabiedrības iesaistīšanu ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā, bet arī, efektīvi informējot sabiedrību par tās tiesībām un iespējām saņemt vides informāciju un līdzdarboties lēmumu pieņemšanā, izvērtēt sabiedrības līdzdalības procesā izteiktos viedokļus. Sabiedriskajai apspriešanai jākalpo diviem galvenajiem mērķiem: pirmkārt, iegūt informāciju, kas

---

²² Sk., piem., Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 15. punktu.

²³ Sk., piem., Satversmes tiesas 2014. gada 9. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-19-03 15.1. punktu.

²⁴ Satversmes tiesas 2008.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 11.punkts.

²⁵Orhūsas konvencija: piemērošanas ceļvedis. Dānija,1998.,85.–

86.lp./https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/implementation%20guide/english/part2.pdf

²⁶ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 48.panta otrā daļa.

sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu, otrkārt, pārliecināt sabiedrību par to, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti.²⁷ Tieši sabiedrības līdzdalība veicina pietiekami izsvērtu un kvalitatīvu pašvaldības lēmumu pieņemšanu.²⁸

[13] Lai sabiedrība varētu savu viedokli izteikt, Latvijas normatīvajā regulējumā ir noteikti gadījumi, kad un kādā veidā ir pienākums rīkot publiskas apspriešanas par paredzētajām darbībām un būvniecības iecerēm, kad un kādā veidā sniegt informāciju par publiskās varas pieņemtajiem lēmumiem. Proti, lai nodrošinātu pienācīgu sabiedrības un trešo personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, Būvniecības likums paredz gan pašvaldības, gan pasūtītāja pienākumus attiecībā uz informēšanu par plānoto būvniecību.

Par būvtāfeles izvietošanu

[14] Likumdevējs ir noteicis, ka iestādes pienākums sabiedrības informēšanā par lēmumiem, kas pieņemti saistībā ar būvniecības ieceri, izpaužas kā likumā noteiktajā kārtībā un apjomā paredzētās ar būvniecības ieceri un būvatļauju saistītas informācijas publicēšanu Būvniecības informācijas sistēmā (turpmāk – BIS).²⁹

Lietā nav strīda, ka Būvvalde ir likumā noteiktā kārtībā ievietojusi informāciju BIS, tādējādi publiskojot informāciju par Būvatļauju. Taču tiesībsargs jau iepriekš ir norādījis, ka nav pamata piešķirt BIS publicētajai informācijai galveno lomu sabiedrības informēšanā par izdotajām būvatļaujām. Gan publikācija BIS, gan būvtāfeles ir vienlīdz nozīmīgas, viena otru papildinošas.³⁰

Vienlaikus ir konstatējams, ka normatīvie akti neuzliek par pienākumu būvvaldēm kontrolēt būvtāfeles esamību. Pienākums izvietot Īpašumā būvtāfeli ir būvniecības ieceres jeb paredzētās darbības īstenotājam. Šāds pienākums izriet ne vien no būvniecības jomu regulējošiem normatīviem, bet arī rūpības pienākuma principa.

[15] Lai arī Administratīvā rajona tiesa nevērtēja Būvatļaujas tiesiskumu, tā atzina, ka konkrētajā gadījumā būvniecības ierosinātājam bija pienākums izvietot būvtāfeli, bet tas nav ticis izdarīts

²⁷ Sk. Satversmes tiesas 2003. gada 14. februāra sprieduma lietā Nr. 2002-14-04 Secinājumu daļas 3.punktu

²⁸ Iedzīvotāju līdzdalība – neizmantojama iespēja kvalitatīvu lēmumu pieņemšanai pašvaldībās. Valsts kontrole, 2023. Pieejams: <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/iedzivotaju-lidzdaliba-neizmantota-iespeja-kvalitativu-lemumu-pienemsanai-pasvaldibas>

²⁹ Būvniecības likuma 14.panta sestā daļa.

³⁰ Tiesībsarga 2023.gada 26.aprīļa atzinums Nr.6-6/12 pārbaudes lietā Nr.2022-36-27G//Pieejams: <https://www.tiesibsargs.lv/resource/tiesibsarga-atzins-par-iespejamu-labas-parvaldibas-principa-un-latvijas-republikas-satversmes-115-panta-parkapumu-jelgavas-novada/>

likumā noteiktajā kārtībā un termiņā,³¹ līdz ar ko pieļauts sabiedrības informēšanas pasākuma pārkāpums.³²

Kā Administratīvā rajona tiesa secināja, būvtafeles izvietošana bijusi nepieciešama, jo, novērtējot paredzētās darbības kopējo ietekmi, - tas, ka paredzētā būvniecība ietver arī tādus elementus, kuriem pašiem par sevi nebūtu vajadzīga būvniecības atļauja vai arī kuri ir atzīstami par līnijveida inženierbūvi, nenozīmē, ka objekts kopumā ir atzīstams par līnijveida inženierbūvi. Šo secinot, Administratīvā rajona tiesa paskaidroja, ka no Tehniskajiem noteikumiem izriet, ka paredzētā darbība ietver ne tikai saules paneļu uzstādīšanu, žoga un inženiertīkla pievadu izbūvi, bet arī transformatoru apakšstacijas izbūvi un tādēļ uz šādu būvju kopumu nav bijis pamata skatīties tikai kā uz līnijveida inženierbūvi (par kādu tiek uzskatīts žogs vai inženiertīkla pievads, bet tikai tad, ja tiek būvēti atsevišķi), kam nav nepieciešama būvtafeles izvietošana³³.

[16] Ievērojot Administratīvās rajona tiesas norādītos motīvus un likumā "Par tiesu varu" noteikto, secināms, ka Īpašumā bija izvietojama būvtafele uzreiz pēc Būvatļaujas saņemšanas. Līdz ar to tiesībsargam nav jāpārvērtē, ka konkrētajai Paredzētajai darbībā Īpašumā, neizvietojot būvtafeli likumā noteiktajā termiņā, ir bijis pieļauts sabiedrības informēšanas pārkāpums, taču tiesībsarga pienākums ir norādīt turpmāko.

Kopumā ne vienmēr ne visos gadījumos a priori būs uzstādāma būvtafele, kas informēs sabiedrību par saules paneļu parka ierīkošanu, arī ja tā potenciālās jaudas paredzētas tādas, kas ievērojami pārsniedz vienas mājsaimniecības vajadzības un ir uzstādīti saimnieciskās darbības ietvaros.

Kā norādījusi Ekonomikas ministrija, saules panelis nav būve Būvniecības likuma izpratnē, tādēļ uz attiecīgajām iekārtām nav attiecināms Būvniecības likums un tajā noteiktais patvaļīgās būvniecības jomas regulējums un saules paneļa (iekārtas) uzstādīšanai nevajag būvniecības ieceres dokumentāciju, neatkarīgi no saules paneļu kopējās potenciālās jaudas, saules paneļu formas, skaita vai izvietojuma (uz ēkas, inženierbūves vai uz zemes). Saules paneļu apkalpošanai vai funkcionalitātes nodrošināšanai var būt nepieciešams būvēt būves, piemēram, zemsprieguma kabeļu elektrolīnijas (būvju klasifikācijas kods 22140402), specifisku laukumu ar segumu (būvju

---

³¹ Administratīvā rajona tiesas 2024.gada 7.maija lēmuma lietā Nr. [2] 15.punkts.

³² Administratīvā rajona tiesas 2024.gada 7.maija lēmuma lietā Nr. [2] 17.punkts.

³³ Ekonomikas ministrija savā 2024.gada 23.janvāra vēstulē Nr.6.3-6/2024/539N "Par būvtafeles izvietošanu saules paneļu parku ierīkošanai" ir sniegusi viedokli par to, ka gadījumā, ja ir jāizbūvē inženiertīkla pievads un žogs, kas ir līnijveida inženierbūves, Ministru kabineta 2017.gada 9.maija noteikumu Nr.253 "Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi" 51.punkts nav piemērojams.

klasifikācijas kods 24200701) žogu (būvju klasifikācijas kods 24200502), piebraucamo ceļu (būvju klasifikācijas kods 21120102) vai citus objektus, kas atbilst būves definīcijai. Būtiski ir ņemt vērā, ka piemēros minēto būvju vienotais mērķis kalpot saules paneļu infrastruktūrai, nenozīmē, ka paši saules paneļi ir būve vai visas minētās būves kopā būtu definējamas kā viena inženierbūve³⁴.

Ievērojot minēto, vienlaikus papildus akcentējams jau iepriekš secinātais, ka prasība izvietot būvtāfeli neattiecas uz līnijveida inženierbūvēm,³⁵ kas tiek izbūvētas saistībā ar saules paneļu parka ierīkošanu. Vienlīdz saules paneļu parki var tikt ierīkoti un saules paneļi uzstādīti teritorijās, kur nav nepieciešams pieņemt lēmumu par ietekmes uz vidi novērtējumu.

Konkrētajos apstākļos Paredzētajai darbībai **Īpašumā būvtāfeli varētu neizvietot, ja būtu organizēta publiskā apspriešana.**³⁶

Proti, Būvniecības likuma 14.panta piektajā daļā noteikts pienākums būvvaldei nodrošināt būvniecības ieceres publisku apspriešanu un tikai pēc tam pieņemt lēmumu par ierosinātā objekta būvniecības ieceri gadījumos, ja blakus dzīvojamai apbūvei ir ierosināta tāda objekta būvniecība, kurš var radīt būtisku ietekmi (smaku, troksni, vibrāciju vai cita veida piesārņojumu), bet kuram nav piemērots ietekmes uz vidi novērtējums.³⁷

[17] Ar Sākotnējo izvērtējumu tika nolemts nepiemērot paredzētajai darbībai ietekmes uz vidi novērtējumu.

Īpaši akcentējams, ka Sākotnējais izvērtējums tika veikts jau pēc lēmuma par ierosinātā objekta būvniecības ieceres pieņemšanas, t.i., Būvatļaujas izsniegšanas.

Paskaidrojams, ka Sākotnējais izvērtējums ir procedūra, kas veicama paredzētajai darbībai, kurai var būt būtiska ietekme uz vidi, ar mērķi, lai izvērtētu šīs darbības īstenošanas iespējamās nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un lemtu par ietekmes novērtējuma piemērošanu.³⁸

---

³⁴ <https://www.em.gov.lv/lv/skaidrojums-par-saules-paneliem>

³⁵ Ministru kabineta 2017.gada 9.maija noteikumu Nr.253 "Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi" 51.2. punkts.

³⁶ Ministru kabineta 2017.gada 9.maija noteikumu Nr.253 "Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi" 52.punkts

³⁷ Būvniecības likuma 14.panta piektajā daļā noteikts, ja blakus dzīvojamai vai publiskai apbūvei ir ierosināta tāda objekta būvniecība, kurš var radīt būtisku ietekmi (smaku, troksni, vibrāciju vai cita veida piesārņojumu), bet kuram nav piemērots ietekmes uz vidi novērtējums, būvvalde nodrošina būvniecības ieceres publisku apspriešanu un tikai pēc tam pieņem lēmumu par ierosinātā objekta būvniecības ieceri. Publisku apspriešanu nerīko, ja teritorijai, kurā paredzēta būve, ir spēkā esošs detālplānojums.

³⁸ Likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.panta divi viens prim punkts.

Sākotnējā izvērtējuma nozīmīgums vides aizsardzības nodrošināšanā ir ietverts Būvniecības likuma 15.panta trešās daļas 2.punktā, nosakot neizdot Būvatļauju, ja nav veikts paredzētās būvniecības sākotnējais izvērtējums vai ietekmes uz vidi novērtējums gadījumā, kad to nosaka normatīvie akti.

Secināms, ka Būvvalde, izdodot Būvatļauju pirms Sākotnējā izvērtējuma, ir pieļāvusi labas pārvaldības principa pārkāpumu un izdevusi prettiesisku labvēlīgu aktu.

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 3.punktu adresātam labvēlīgu prettiesisku administratīvo aktu cita starpā var atcelt, ja administratīvā akta palikšana spēkā skar būtiskas sabiedrības intereses.

Sākotnējā izvērtējumā secināts, ka ietekmes uz vidi novērtējums Paredzētajai darbībai nav jāveic un ir izdoti Tehniskie noteikumi. Vides pārraudzības birojs par to pieņēmis Lēmumu. Par Lēmuma tiesiskumu savu vērtējumu sniegs Administratīvā rajona tiesa.

Pašvaldībai, ievērojot Administratīvās rajona tiesas lemto par Lēmuma tiesiskumu, būtu jāpieņem lēmums par prettiesiska labvēlīga administratīvā akta spēkā palikšanu atbilstoši Administratīvā procesa likuma regulējumam. Pie kam atzīmējams šī atzinuma 3.punkta pēdējā rindkopā minētais, ka Pašvaldība jau reiz ir atzinusi, ka Būvatļauja ir pārvērtējama, ja tiktu atcelti Tehniskie noteikumi.

Tātad kopumā sabiedrībai būtu bijusi iespēja saņemt informāciju par Paredzēto darbību pienācīgā kārtībā, ja Sākotnējā izvērtējuma veikšana būtu izziņota pirms Būvatļaujas izsniegšanas, Pašvaldība būtu to pienācīgi izgaismojusi tīmekļvietnē vai informatīvajā izdevumā un Īpašumā būtu izvietota būvtāfele.³⁹

Ievērojot minēto, vienlaikus papildus akcentējams jau iepriekš secinātais, ka ne vienmēr uz saules paneļu parku ierīkošanu neatkarīgi no to potenciālās jaudas, kas ievērojami var pārsniegt vienas mājsaimniecības vajadzības, būs attiecinām prasība izvietot būvtāfeli. Vienlīdz saules paneļu parki var tikt ierīkoti un saules paneļi uzstādīti teritorijās, kur nav nepieciešams pieņemt lēmumu par ietekmes uz vidi novērtējumu.

---

³⁹ Lai arī, kā norādīts šī atzinuma 7.2. punktā, Pārvalde ir informējusi Cēsu novada pašvaldību un sabiedrību par Sākotnējā izvērtējuma izstrādi. Taču, lai šāda informācija būtu efektīva, tai būtu jāsasniedz mērķauditorija. Tiesībsargs neguva apstiprinājumu, ka informācija par Sākotnējā izvērtējuma veikšanu būtu bijusi pieejama Cēsu novada pašvaldības mājas lapā, izmantojot meklētāju.

Par teritorijas plānošanu

[19] Teritorijas attīstības risinājumi primāri ir ietverti teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.

Pašvaldībai ir pienākums ar teritorijas plānojumu, kā vienu no plānošanas politikas īstenošanas instrumentiem, noteikt teritorijas turpmāko attīstību un saskaņot dažādas, reizēm pat pretējas intereses. Tādējādi teritorijas plānojuma mērķis ir nodrošināt gan ekonomisko attīstību, gan sociālo un kultūras interešu īstenošanu, kā arī vides aizsardzību.⁴⁰

Zemes pārvaldības likuma 5.panta pirmajā daļā noteikts, ka vietējā pašvaldība teritorijas plānojumā nosaka publiskās infrastruktūras attīstības un būvniecības vajadzībām nepieciešamās teritorijas un to izmantošanas nosacījumus neatkarīgi no zemes piederības vai piekritības.

Tāpat teritorijas plānošanas process būtībā ir vienīgais un līdzsvarotākais veids, lai izlemtu par saules paneļu parku ierīkošanai piemērotajām/atļautajām zemes vienībām. Šis jautājums prasa kompleksu risinājumu, noskaidrojot visas intereses, apsverot jautājumu kontekstā ar teritorijas attīstības, tostarp citiem infrastruktūras, risinājumiem atbilstoši visiem teritorijas plānošanas principiem.⁴¹

Vienlīdz teritorijas attīstības plānošanas ietvaros ir izsverams un nosakāms, kuras teritorijas pašvaldības administratīvajā teritorijā vietējā kopiena vēlas un var atzīt par nozīmīgām, nosakot tām ainavu aizsardzības statusu.

Teritorijas plānošanā interešu līdzsvarošanu nodrošina teritorijas plānojuma izstrāde atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Interesu saskaņošana ir īpaši svarīga, nosakot teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu noteiktās teritorijas daļās. Teritorijas plānojuma saturs nosakāms, ņemot vērā pašvaldības rīcības brīvības ārējās robežas un teritorijas plānojuma uzdevumu nodrošināt līdzsvarotu ekonomisko, vides, sociālo un arī kultūras interešu īstenošanu.

III Tiesībsarga secinājumi un rekomendācijas

Ņemot vērā iepriekš minēto, norādāms, ka Būvvalde ir pieļāvusi labas pārvaldības principa pārkāpumu.

---

⁴⁰ Sk. Satversmes tiesas 2008.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03, secinājumu daļas 15.punktu.

⁴¹ Sal.sk. Senāta 2007. gada 14. maija spriedums lietā SKA-193/2007 12.-20. punktu, Senāta 2007. gada 14. maija sprieduma lietā Nr.SKA-193/2007 15.-19. punktu, Senāta 2011. gada 1. jūlija spriedums lietā SKA-216/2011 9. punktu.

Vienlaikus uzsverams, ka var pastāvēt situācijas, kad saules paneļu parku ierīkošanai, kuru potenciālā jauda ievērojami pārsniedz vienas mājsaimniecības vajadzības un aizņemamā teritorija uzskatāmi maina ierasto lauku ainavu, sabiedrības līdzdalības pasākumi netiek īstenoti.

Tiesībsarga likuma 25.panta pirmā daļa paredz, ka tiesībsargs pārbaudes lietu pabeidz ar lietā iesaistīto personu izlīgumu vai tiesībsarga atzinumu. Tā kā no pārbaudes lietas apstākļiem izriet, ka izlīgums lietā nav iespējams, tiesībsargs pārbaudes lietu pabeidz ar ieteikumiem. Tiesībsarga likuma 12. panta 4. punkts nosaka, ka tiesībsargs, izskatot pārbaudes lietu, sniedz Saeimai, Ministru kabinetam, pašvaldībām vai citām iestādēm ieteikumus attiecībā uz tiesību aktu izdošanu vai grozīšanu.

Tiesībsargs **rekomendē Klimata un enerģētikas ministrijai sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju** izstrādāt vadlīnijas pašvaldībām vai veikt grozījumus tiesību aktos, lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību pasākumiem, kad tiek īstenota tādu saules paneļu parku ierīkošana, kuru potenciālā jauda ievērojami pārsniedz vienas mājsaimniecības vajadzības un to aizņemamā teritorija uzskatāmi maina ierasto lauku ainavu.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25. panta ceturto daļu atzinumam ir rekomendējošs raksturs.

Tiesībsargs aicina rekomendāciju izpildīt līdz **2024. gada 20. decembrim**.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

* No 2024.gada janvāra Tiesībsarga biroja gatavotie dokumenti tiek formatēti, ievērojot pieklūstamības prasības personām ar uztveres un redzes traucējumiem.